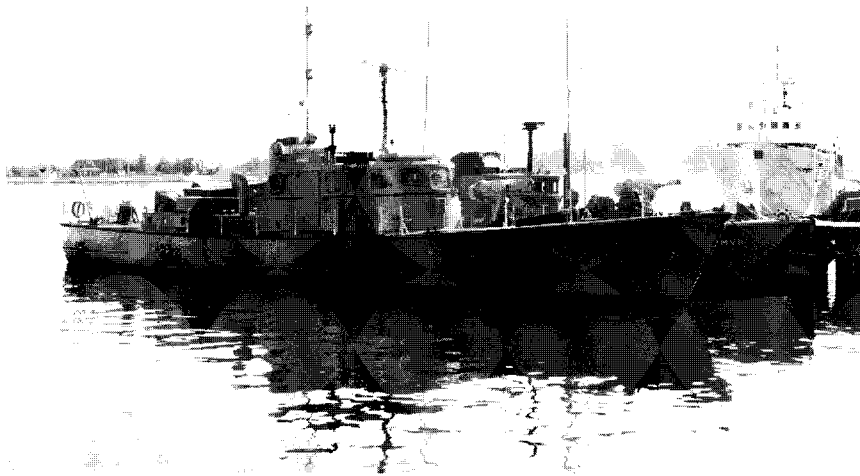

Petri Sipilä

Koskelo-luokan vartiolaivoja kolmessa maassa

Vanha vartiolaiva Telkkä palasi Suomeen museoksi. Sen seitsemällä sisarella on toisenlaiset tarinat.

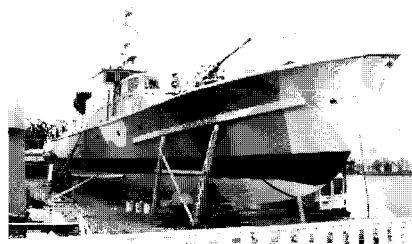
1950-luvulla rajavartiolaitos halusi korvata puiset vartiomoottoriveneet uusilla teräsrunkoisilla aluksilla. 1.6.1954 rajavartiolaitos tilasi Valmet Oy:n Helsingin telakalta kaksi vajaan kolmenkymmenen metrin pituista rannikkovartiolaivaa. Myöhemmin sarjan aluksia tilattiin lisää niin, että kokonaismäärä nousi kahdeksaan.

Alukset rakennettiin Helsingin Katajanokalla, ja ne luovutettiin vuosina 1955-1960. Kahdeksannen aluksen, Tavin, kansirakenteet poikkesivat aiemmin valmistuneiden sisarten ratkaisusta. Joissakin yhteyksissä kahteen uusimpaan laivaan on viitattu Telkkä-luokkana. Kaikkien alusten varustukseen kuuluivat tutka ja kaiku-luotain, myöhemmin myös hyrrä-kompassi.

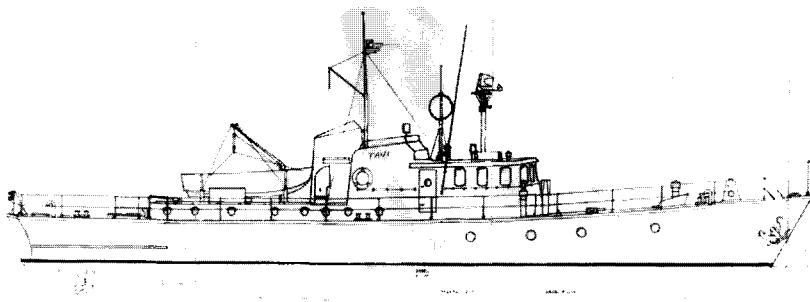
1970-luvulla useimmat sarjan alukset saivat Telkkää lukuun ottamatta katetut yläohjaamot ja korsteenit Oy Laivateollisuus Ab:n telakalla Turussa: Kiisla 1972, Kurki ja Tavi 1973.

Koskelo ja Kuovi 1974, Kuikka ja Kaakkuri 1977. Alkuperäisessä asussahan korsteeneita ei Tavia lukuun ottamatta ollut, vaan pakokaasut johdettiin ulos kyljistä. Niihin vaihdettiin myös 1350 hv:n koneet.

Alukset poistettiin käytöstä vuosina 1985-1991. Viimeiset kolme - Kuikka, Kaakkuri ja Telkkä - päätettiin lahjoittaa varusteineen ja laitteineen Viron

Koskelo on tänään Lahdessa kuivalla maalla (PSi). Pääkuvassa Koskelo Katajanokalla, takanaan nyttemmin museoitu VMV-11 (BES). Alla Tavi alkuperäisessä muodossaan (RVLE).

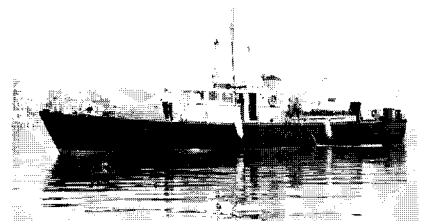

tasavallan rajavartiolaitokselle valtioneuvoston päätöksellä 20.8.1992. Virossa niiden palveluspaikkoja ovat olleet Loksa, Tallinna ja Lehtmaa.¹

Koskelo kävi jo pohjalla

Luokan nimikkoalus **Koskelo** (OGLT) palveli Suomenlahdella ja Saaristomerellä, kunnes poistettiin käytöstä ja myytiin huutokaupalla Turussa 13.11.1986. Aluksen osti 16.000 markalla orimattilalainen *Marko Ylöstalo*, joka suunnitteli romualalla olevan isänsä *Aulis Ylöstalon* kanssa käyttävänsä laivaa hylkyjen nostossa.² Seuraavana kesänä Koskelo kuitenkin itse upposi Hangon pohjoispuolella laivuri *Jukka Ojarannan* Hästskärin saaren luona. Ojaranta oli jo syksyllä hinannut aluksen omistamansa saaren rantaan ja jättänyt sen oman onnensa nojaan. Upponneen Koskelon omistajasta ei kukaan tuntunut olevan enää tietoa.³ Myöhemmin alus kuitenkin nostettiin ja tuotiin Porvooseen syksyllä 1989, ja viisi vuotta myöhemmin lehdissä pohdiskeltiin taas kerran hylätyn laivan omistajaa.⁴

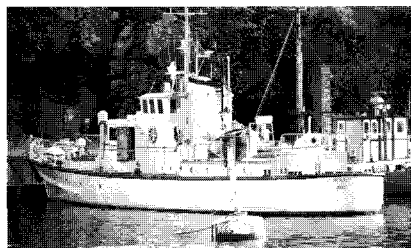
Vuonna 1999 Koskelon osti *Jouni Tammelin* (J-Team), ja alus tuotiin saman vuoden lokakuussa Lahteen. Nyt alus on maissa Lahden Niemen satamassa, tykki kannellaan ja kyljessään maastokuviointi, jollaista siinä ei virka-aikanaan ollut.

Kuikka vuonna 1972. (BES)

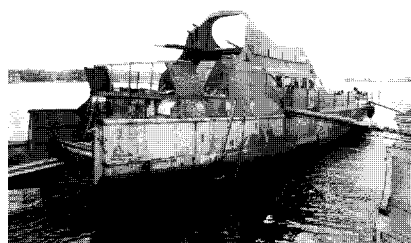
Kuikka (OGLU) palveli pääosan uraansa Saaristomerien merivartioston käytössä. Se poistettiin käytöstä vuonna 1990, ja luovutettiin lahjoituksena vasta itsenäistyneelle Viron tasavallalle 1992. Alus otettiin käyttöön 16.11.1992, ja sai tunnuksen PVL-101 (PVL = piirivalvelaev). Alus on edelleen käytössä.⁵

Kuovi (OGLZ) palveli Saaristomerellä ja Suomenlahdella. Se poistettiin käytöstä marraskuussa 1989, ja rekisteröitiin sittemmin huvialuksena Turussa numerolla T-27484. Kuovi sai pitää vanhan nimensä, ja sen laituripaikka oli pitkään Tavin rinnalla Aura-

Kuovi Tukholmassa lokakuussa 2000, kotipaikkanaan vielä Turku. (RAW)

joessa. Vuonna 2000 Immo Nummi ja Juhani Suvitie myivät laivan Tukholmaan, jossa uudet omistajat Karl ja Lodliza Martinen muotoilivat hankintansa nimeksi **Karliza**. Laivan laituripaikka Kungsholmenin rannassa.⁶

Kiislasta piti tulla komea huvijahti, mutta hanke jäi kesken, ja laiva rapistui hyllyksi. (PSi 2001)

Kiisla (OGMZ) palveli Pohjanlahdella. Kun se poistettiin käytöstä 1986, uusi omistaja alkoi muuttaa sitä virtaviivaiseksi huvialukseksi Vaasan Mansikkasaareessa. Projektin eteneminen alkoi kuitenkin hiipua, ja talvella 2001-02 alus upposi osittain rantaveteen. Alus makaa edelleen pohjassa hylätyn oloisena.

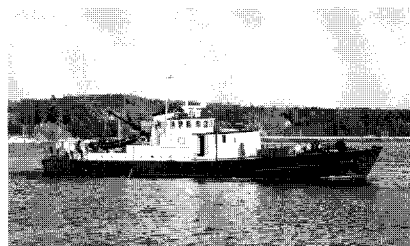
Kurki Lidingön romurannassa syksyllä 1995. (PSi)

Kurki (OGLB) palveli aluksi Suomenlahdella ja sittemmin Pohjanlahdella. Se poistettiin aktiivikäytöstä vuoden 1985 lopussa, mutta palveli sen jälkeen asuntolaivana Vaasan pohjoispuolella Mikkelinsaarten merivartioston peruskorjauksen ajan.⁷ 1980-luvun lopulla se päätyi Ruotsiin. Naantali-lainen Oy Suomen Hinaus Ab myi sen tukholmalaiselle Marin & Maskin i Stockholm AB:lle, jonka nimiin se on edelleen rekisteröitynä Ruotsissa vanhalla nimellään. Yritys tunnetaan myös Avelinin romukauppana.⁸ Alus

on lojunut Tukholman seudulla mm. Ropstenin rannassa, Lidingössä ja sittemmin Nackassa.

Pohjanlahdella palvelut **Kaakkuri** (OGLH) poistettiin käytöstä 1991, ja syksyllä 1992 se luovutettiin Viroon yhdessä Kuikan ja Telkän kanssa. Se sai tunnuksen PVL-102, ja lienee edelleen käytössä. Jane's Fighting Ships väitti vuosia, että Viron PVL-102 olisi entinen Tavi ja PVL-103 entinen Kurki.

Telkkä (OGNB). Aluksen koneisto ja konehuone uudistettiin Oy Laivateollisuus Ab:n telakalla Turussa vuonna 1970, jolloin konetehto nousi 2700 hevosvoimaan entisen tuhannen asemesta. Telkkä palveli Saaristomerellä ja Suomenlahdella. 10.6.1982 siitä tehtiin Merivartiokoulun koululaiva. Alus poistettiin käytöstä 1992, ja luovutettiin lahjoituksena Viroon, jossa se sai tunnuksen PVL-100. Virossa alus oli pääosan ajastaan sijoitettuna Loksan merivartiostolle. Tänä vuonna se luovutettiin käytöstä poistettuna takaisin Suomeen museoitavaksi Kotkaan, jonne saapui pelastusristeilijä **Ossi Barckin** hinaamana 16.7.

Tavi on sukeltajien aktiivisessa käytössä. (KB)

Tavi (OGNI) palveli Saaristomerellä. Se poistettiin käytöstä 9.10.1986 ja myytiin huutokaupalla 13.11.1986 turkulaiselle sukeltajayhdistykselle, Nautic Club ry:lle 36.000 markalla.⁹ Seuraavana keväänä se rekisteröitiin huvialukseksi numerolla T-18345. Sen laituripaikka on Aurajoessa.

Viron rajavartiolaityksellä käytössään muitakin entisiä suomalaisia aluksia. Ulkovartolaiva **Silmä** otettiin käyttöön huhtikuussa 1995, ja se on nykyään nimeltään **Kõu** (PVL-107). Vuoden 1995 alusta Virossa on ollut myös **Maru** (PVL-106), joka on entinen **Viima**. Merivoimien **Kemiö** sai vuoden 1996 alussa Virossa nimekseen **Linda** (PVL-108). Laitoksen pienemmistä aluksista (piirivalvekaater) PVK-005, PVK-006, PVK-007, PVK-008, PVK-012, PVK-013, PVK-014, PVK-015, PVK-016, PVK-017, PVK-018 ja PVK-021 ovat nekin taustaltaan suomalaisia.

Luokan alkuperäiset mitat

90 tn; 28,95/27 x 5,1 x 1,38 m
(Tavi: 29/27 x 5,1 x 1,41 m)
2 kpl Mercedes Benz MB 836 Bb, nopeus 17 solmua.
1970-luvun muutokset lisäsivät luokan alusten painoja 17-24 tonnilla.

Valmet Oy:n rakennusnumerot ja alusten luovutuspäivät

160 Koskelo 22.12.1955
161 Kuikka 13.2.1956
169 Kuovi 21.2.1957
170 Kiisla 21.2.1957
184 Kurki 30.9.1957
185 Kaakkuri 16.10.1957
190 Telkkä 5.9.1958
204 Tavi 13.7.1960

Lähteet

Bätologen.
Honkanen, Seppo: "Telkkä museolaivaksi Kotkaan." Kymen Sanomat 18.7.2002.
Jane's Fighting Ships.
Kymen Sanomat.
Laivastokalenteri 1975. Toimittanut Björn Borg. Espoo 1975.
Leijonalippu merellä. Toimittanut Visa Auvinen. Eita Oy, Pori 1983 (2. painos).
Montonen, Mikko: "VI. Tavi ja VI. Koskelo vaihtoivat omistajaa." Rajamme vartijat 10/1986.
Naapuri, Marja: "Laivat yli lahden." Rajamme vartijat 1/1993.
Porvoon Sanomat.
Rajamme vartijat.
Rajavartiolaitys.
Saarinen, Jarmo: Aurajoen aluskannan A - Z 1991. Turun kaupungin kulttuurilautakunta, Turku 1991.
Stockholms Skeppsförening år 2002.
Stockholms Skeppsförening, Tukholma 2002.
Uusimaa.
Valmet Oy Helsingin telakka, referenssiluettelo.
Wahlström, Kari: "Kurki eläkkeelle." Rajamme vartijat 2/1986.
Warship International, 3/1997.
Wirrankoski, Raimo A., Honkanen, Erkki, Koskinen, Hannu: Isoisän laivat - Pääjälteen huviliikenteen vanhoja ammattilaivoja. Kopijyvä Kustannus Oy, Jyväskylä 2000.

Kiitokset

Jaakko Ahokas, Rajavartiolaityksen esikunta (RVLE)
Tarja Leino, Rajavartiolaityksen esikunta
Bengt Sjöström
Antero Vuorinen, Saaristomeren merivartiosto
Raimo A. Wirrankoski

Viitteet

- ¹ Naapuri 1993.
- ² Montonen 1986.
- ³ Hufvudstadsbladet 27.6.1987; Bengt Sjöström.
- ⁴ Porvoon Sanomat 7.12.1989, Uusimaa 2.10.1994; Bengt Sjöström.
- ⁵ Jane's Fighting Ships 2002-03.
- ⁶ Bätologen 2/2001, 104; Stockholms Skeppsförening år 2002.
- ⁷ Wahlström 1986.
- ⁸ Bätologen 6/1989, 262.
- ⁹ Montonen 1986.

Korjaukset ja lisätiedot ovat tervetulleita, ja ne voi osoittaa toimitukseen.